Cana asobnaha numaru 20 hr. Pierasyłka apłačana ryčałtam

Nr. 11. Wilnia, Piatnica 20 Sakawika 1931 h. Hod VII (XV).

AKADEMIJA NAVUK BIBLIOTEKA

Biełaruskaja KRYNICA

PALITYČNAJA, HRAMADZKAJA i LITERATURNAJA HAZETA

Adras Redakcyi i Administracyi: WILNIA, LUDWISARSKAJA 1-19. (Wilno, Ludwisarska 1-19) Redakcyja adčynienna ad 9 hadz. ran. da 4 hadz. wieč.

Ceny abwiestak pawodle ŭmowy.

„Bieł. KRYNICA" kaštuje na hod—4 zał., na paŭhoda — 2 zał., na 3 miesiacy—1 zał. Zahranicu ŭdwaja daražej. HAZETA WYCHODZIĆ RAZ U TYDZIEŃ.

Biełarusy!

Biełaruski Nacyjanalny Kamitet hetym pawiedamlaje, što ŭ sieradu 25 h. m. prypadaje dzień Wialikaha Biełaruskaha Narodnaha Świata — 13-tyja ŭhodki

Abwieščańnia Niezaležnaści Biełaruskaj Narodnaj Respubliki.

Za prykładam minułych hadoŭ Biełaruski Nacyjanalny Kamitet u Wilni ładzić i sioleta ŭračystaje światkawańnie z nastupnaj prahramaj:

U NIADZIELU 22 h. m.: 1) a hadzinie 10-aj ranicy nabaženstwa ŭ kaściele św. Mikałaja (zaw. św. Mikałaja Nr 8), 2) a hadzinie 12 i 30 minut nabaženstwa ŭ carkwie św. Mikałaja (Wialikaja wul. 32).

U SIERADU 25-ha h. m. — a hadzinie 7 i 30 minut u wiečary ŭračystaja akademija j kancert — ŭ sali domu pry Zawalnaj wul. Nr. 1.

UWACHOD NA AKADEMIJU WOLNY.

Wilnia 17.III.1931 h.

Prezydyjum Bieł. Nac. K-tu.
Wilnia, Ludwisarskaja 1—19.

Bankroctwa čužych orjentacyjaŭ.

(Da ideolohii B.Ch.D.)

25.III.1918 — 25.III.1931.

25.III sioletniaha hodu minaje trynaccać hadoŭ ad dnia abwieščańnia Niezaležnaśni Biełarusi, jakoha dakanała Biełaruskaja Rada Respubliki 1918 h., wybranaja Usiobiełaruskim Narodnym Źjezdam u Miensku 1917 h. u miesiacy śniežni.

Praŭda, heta abwieščańnie biełaruskaj niezaležnaści až da siańnia tak i astałosia tolki abwieščańniem, tolki papiarowym dakumentam. Značeńnie adnak hetaha ŭsionarodnaha biełaruskaha aktu — ahramadnaje. Dzień 25 sakawika, dzień abwieščańnia biełaruskaj niezaležnaści — heta sapraŭdy dzień wiasny našaha narodu, heta dzień, kali narod naš wyjawiŭ swoj apošni, najwyšejšy Ideał.

Paśla hetaha wialikaha narodnaha aktu astawałasia biełaruskamu narodu tolki napružyć usie swaje siły, kab heny Ideał asiahnuć, kab henaje wialikaje Słowa narodu spoŭnić, kab jano stałasia ciełam.

I sapraŭdy, paśla hetaha Słowa, adrazu pačaŭsia čyn, paśla abwieščańnia Ideału pačałasia praca dziela jaho zdabyćcia. Praca heta spačatku była sapraŭdy idejnaj, samastojnaj, narodnaj i sapraŭdy wiaducaj da henaj wialikaj mety.

Ale woś pryšoŭ Ryski mir miž Polščaj i Rasiejaj u 1921 h.; padzialiŭ jon Biełaruś na dźwie časci, z jakich adna — značna bolšaja, asnaŭnaja, apynułasia pad uładaj rasiejskich kamunistaŭ, a druhaja pad Polščaj. Dziaržaŭnaja i kulturnaja pierawaha Maskwy i Waršawy nad Biełarusiaj pryćmili wieru mnohich biełarusaŭ u swaje ŭłasnyja siły i jašče dalej adsunuli ad ich wačej Ideał niezaležnaści swajho narodu i stwaryli ŭ biełarusaŭ dźwie čužyja orjentacyi — rasiejskuju i polskuju. Heta znača, što mnohija biełarusy, kab asiahnuć swoj najwyšejšy Ideał, samastojnaść swajho narodu, pačali raźličać na čužyja, polskija i maskoŭskija, niaprychilnyja biełarusam siły.

Hetaje źniawieranie ŭ biełarusaŭ u swaje siły, hetaja zhuba swajej ułasnaj darohi, hetaje ideolohičnaje biaspućcie asabliwa sprytna i razam cyničnа było wykarystana maskoŭskimi kamunistami. Dzieła prymanki jany Biełarusi pryznali swajho rodu aŭtanomiju i nawat nazwali jaje čuć nie niezaležnaj, stwaryli biełaruskija škoły, jak nižejšyja, tak i wyšejšyja, a taksama bralisia ŭžo, jak mnohim wydawałasia, nie na žarty, i za sprawu budawańnia Biełarusi ekanamična, zhodna z intaresami biełaruskaha narodu.

Heta ŭsio na biełarusaŭ, asabliwa ŭzhadawanych na rasiejskim nihilizmie i na Marksie ŭ rasiejskim wydańni, zrabiła cialačaje zachopleńnie kamunistymi i biez ahladki pchała ich u kamunistyčnyja abojmy. Hetkaje biełaruskaje źjawišča daskanalna ŭciamili kamunisty i dalej jaho wykarystwali. Jany tut pad Polščaj stwaryli „Hramadu", jakaja mieła swajej metaj hałoŭnaj, reč zrazumiełaja, wychwalać kamunistyčnuju palityku ŭ Miensku, kamunizawać i asłabiać maralna biełaruski narod i zmahacca rašuča z usiakimi tut prajawami biełaruskaj nacyjanalnaj niezaležnaj palityki. Treba pryznać, što „Hramada" swaju hetu słužebnuju rolu wypaŭniała nie za strach, jak kažuć, a za „sowieść". Dla mnohaj biełaruskaj intelihiencyi, nia dumajučaj katehoryjami narodnymi i ŭłasnymi, a taksama nie daśpieŭšaj da razumieńnia patreby twareńnia biełaruskaj narodnaj ideolohii, stwaryłasia illuzija, što da biełaruskaha najwyšejšaha Ideału wiadzie tolki kamunizm. U rezultacie značnaja kolkaść biełaruskaj intelihiencyi, siarod jakoj akazalisia adzinki całkom pawažnyja, adusiul paźjazdžałasia ŭ Miensk, byccam u biełaruskuju Mekku. U rezultacie akazałasia, što my pradbačyli i prad čym zaŭsiody prasścierahali biełaruski narod, što ŭsia hena „nacyjanalnaja" balšawickaja palityka adnosna biełarusaŭ była časowaj fikcyjaj i prawakacyjaj. Kamunisty zamanili nia mała biełarusaŭ, kab ich źniščyć paśla maralna i fizyčna, što i robiać siańnia z imi u swaich turmach. Niščać jany tam siańnia biespaščadna taksama i ŭsio žyćcio biełaruskaje, jak kulturnaje, tak i ekanamičnaje.

Inšyja-ž uznoŭ biełarusy, taksama nia majučyja ideolohičnych, ani razumiejučyja ich patrebu, pahladaŭ na biełaruski nacyjanalny Ideał, a budučyja takim ci inšym sposabam „pryhałubleny-ja" da palakoŭ, kirawalisia na Polšč, jak na tuju siłu, jakaja čamuści mieła adyhrać niejkuju asabliŭšuju rolu ŭ sprawie wyzwaleńnia Biełarusi. Praŭda, palityčnyja biełaruskija hrupy, jakija orjentawalisia na Polšč, jak chutka paŭstawali, tak chutka i hinuli, nia robiačy na biełaruski narod badaj anijakaha ŭražańnia. Hrupy hetyja byli polskaj palitykaj wykarystawany ŭ małych tolki ramkach, bajaźliwa i tolki dziela jakoj kankretnaj palityčnaj patreby.

Paśla razhromu „Hramady" pad Polščaj, z niadaŭnych staŭpoŭ biełaruskaj orjentacyi na čyrwonych kamunistaŭ niekatoryja taksama zorjentawalisia na Polšč. Polskija palityki, reč zrazumiełaja, prychinuli ich i wykarystwajuć dziela asłableńnia biełaruskaha narodnaha niezaležnaha ruchu ŭ Zach. Biełarusi.

Rezultat, jak bačym, biełaruskich orjentacyjaŭ na čužyja i niaprychilnyja nam siły, heta poŭnaje ich bankructwa.

I zrazumiełaja reč. Treba być abo sapraŭdy naiŭnym, abo zwyčajnym aferystam, kab hetaha nie razumieć, abo symulawać niarazumieńnie. Niama nijakich ani maralnych, ani lohičnych padstaŭ dumać i wymahać, kab čužyncy, a časta i worahi biełaruskaha narodu, zmahalisia za hety narod i budawali jahonuju dolu!

Zdabyć swoj najwyšejšy Ideał, asiahnuć swaju poŭnuju samastojnaść, moža i pawinien sam narod świedamy hetaha Ideału i pažadajučy jaho. Wiedama, heta nia znača, što biełarusy ŭ imknieńni da swajej samastojnaści nie pawinny šukać sabie pomačy. My pawinny šukać adpawiednych sabie sajuźnikaŭ. Takimi adnak z natury samaj nia moža być ani Waršawa, ani Maskwa, jak zacikaŭlenyja ŭ našym nacyjanalnym i palityčnym niaisnawańni. Naturalnymi-ž našymi sajuźnikami źjaŭlajucca ŭkraincy i litoŭcy. Praŭda, z hetymi susiednimi narodami my taksama majem spornyja sprawy terytorjalnyja, na što my nie pawinny zwažać wačej, ale sprawy hetyja adnosiacca da budučyni, datyčać tolki niewialičkaj časci terytoryi i całkom nie datyčać poŭnaha i istotnaha adradžeńnia ŭsich hetych narodaŭ. Dy bolš taho: biełarusaŭ, litoŭcaŭ i ŭkraincaŭ dzielić nadta mała što, a łuča nadta šmat — ich łuča žyćciowaja patreba bližejšaha ŭzajemnaha sužyćcia i ŭzajemnaha padtrymańnia, kab zdabyć dla kožnaj z hetych nacyjaŭ poŭnuju samastojnaść i—kab zdabyŭšy— ŭtrymać jaje.

Hetakaja biełaruskaja ideolohija, jakuju my ŭžo druhi dziesiatak hadoŭ raźwiwajem na bačynach našaj časopisi, asabliwa ciapier, u trynaccatyja ŭhodki abwieščańnia Niezaležnaści Biełarusi, kali biełaruskija orjentacyi na čužackija i waro-žyja nam siły zbankrutawali całkom, nabiraje asabliwaha značeńnia.

Z Biełaruskaha žyćcia.

Kulturnaja praca. Biełaruski Instytut Haspad. i Kult., aprača ŭświetna-kulturnaj pracy na wioscy praz hurtki Instytutu, wiadzie kulturnuju rabotu i ŭ Centry — Wilni.

U minułuju niadzielu 15 h. m. u pamiaščeńni C. U. B. I. H. i K. dr. St. Hrynkiewič pračytaŭ dalejšy ciah swajho referatu „Ab narodnych uniwersytetach. Referat dr. Hrynkiewiča wyklikaŭ wialikaje zacikaŭleńnie siarod słuchačoŭ, jakija paśla referatu, u mnohim liku, zabirali hołas u dyskusijach. Paśla dyskusijaŭ wyjawiłasia patreba praktyčnaje pakazowaje lekcyi metodaŭ nawučańnia ŭ „narodnych uniwersytetach. Hetkuju lekcyju dr. Hrynkiewič abiacaŭ pračytać pa Wialikadni.

U niadzielu 22 h. m. a hadzinie 4-aj pa paŭdni ŭ pam. Centr. Uradu B. I. H. i K. — Ludwisarskaja 1—19 pračytaje referat ab św. Parascy (Eŭfrasińni) Połackaj hram. Lipski.

Rekolekcyi. Dnia 16, 17 i 18 h. m. biełaruskija ksiandzy naładzili ŭ kaściele św. Mikałaja ŭ Wilni rekolekcyi dla wilenskich biełarusaŭ katalikoŭ. Słuchačy rekolekcyjaŭ 18 h. m. adbyli spowiedź, a nazaŭtra 19 h. m. supolna prystupili da św. Komunii.

Z USCHODNIAJE BIEŁARUSI.

Bjuć kamsamolcaŭ. „Савецкая Беларусь" z dnia 16 h. m. padaje, što ŭ Aršanskim „chlebazawodzie" rabotniki pabili kamsamolca, jaki prychodziŭ u „chlebazawod" pa masła. Kamsamolec zamiest masła dastaŭ ad staršaha rabotnika-kiraŭnika źmieny rabotnikaŭ u haławu formaj z ciestam.

Za heta kamunisty taho rabotnika pieradali ŭ sud i trebujuć surowaj kary, a astalnych rabotnikaŭ, celuju źmienu, pazbawili pracy.

Hetych rabotnikaŭ kamunisty padazrajuć u antysemityźmie, bo pabity kamsamolec — žydok.

Čyrwonyja abozy z draŭmi ŭ Miensk. „Зьвязда" padaje, što sialanie celym abozam u liku niekalkich dziesiatkaŭ furmanak prywiaźli kamunistam „padarunak" droŭ.

Wiedama, jaki heta „padarunak", kali i sami sialanie siadziać u chałodnych chatach, bo balšawiki wydajuć i apał pa kartačkach.

240251

Pratakoł

Supolnaha Pasiedžańnia Uradu Biełaruskaha Studenskaha Sajuzu i Ukrainskaha Studenskaha Sajuzu ŭ Wilni dnia 15.III. 1931 hodu.

Paradak dnia:

1. Sprawa incydentu, jaki zajšoŭ na „blinach," ładžanych Biełaruskim Studenskim Sajuzam i Pedahohičnaj Radaj Bieł. Himnazii u Wilni dnia 21.II.31 h.

1. U suwiazi z paŭstaŭšym incydentam na wyšuspomnienych „blinach," dakładna abhawaryŭšy hetu sprawu pastanoŭlena:

1. Urad Biełaruskaha Studenskaha Sajuzu ŭ Wilni katehary̆čna świardžaje, što incydent, jaki zajšoŭ na „blinach" z niekatorymi siabrami Ukrainskaha Studenskaha Sajuzu dnia 21.II.31, a jaki abraziŭ Kalehaŭ Ukraincaŭ, byŭ zapraŭdy, ale ŭ pryčynie jaho nia było złoj woli, ani świedamaj akcyi Uradu Bieł. Stud. Sajuzu ŭ kirunku narušeńnia dasiulešniaha sužyćcia miž abiedźwiumia arhanizacyjami. Zaprošanyja na „bliny" Kalehi Ukraincy byli zaprošany niepaklikanymi da hetaha siabrami B.S.S. biaz wiedama i parazumieńnia z Uradam.

2. Urad Biełaruskaha Studenskaha Sajuzu ad imia ŭsiaje arhanizacyi ščyra pieraprašaje Kalehaŭ Ukraincaŭ za wyšuspomnieny incydent.

3. Urad Biełaruskaha Studenskaha Sajuzu świardžaje, što B.S.S., jak arhanizacyja ideolohii nacyjanalnaj, nikoli nia imknuŭsia da sarwańnia pryjaznaha ukrainska-biełaruskaha sajuzu i absalutna nia majuć na jaho ŭpływu ludzi, što imknucca da raźbićcia abodwych sajuzaŭ.

4. Urad Ukrainskaha Studenskaha Sajuzu ŭ Wilni świardžaje, što kopija lista, skirawanaja ŭ hetaj sprawie da „Bieł. Stud. Sajuzu, a źmieščanaja potym u „Bieł. Krynicy," nia była tam źmieščana na prośbu Uradu Ukrainskaha Studenskaha Sajuzu.

5. Urad Ukrainskaha Studenskaha Sajuzu ŭ Wilni adnosna wyražeńniaŭ u liście skirawanym da Bieł. Stud. Sajuzu, dzie haworycca, što „zdaŭna pryhataŭlany kanflikt miž biełaruskim i ŭkrainskim studenstwam byŭ robleny niepatryjotyčnaj častkaj biełaruskaha studenstwa," świardžaje, što pad hetymi sławami mieŭ na dumcy wyłučna tych studentaŭ Biełarusaŭ, jakija šlacham roznych plotak i asabliwaj sabie taktyki imknulisia da ŭzarwańnia pryjaznych adnosinaŭ miž studentami Biełarusami i Ukraincami.

6. Abodwa Urady Ukrainskaha Studenskaha Sajuzu i Biełaruskaha Studenskaha Sajuzu ŭ Wilni paŭstaŭšy kanflikt uważajuć za zapačatkawańnie nowaha ščyraha bratniaha sužyćcia dla dabra abodwuch Sajuzaŭ i abodwuch Narodaŭ Ukrainskaha i Biełaruskaha.

7. Adnačasna abodwy Urady pastanaŭlajuć, kab usiakija ewentualnyja spory i nieparazumieńni, jakija paŭstajuć pamiž paasobnymi siabrami abodwych arhanizacyjaŭ, wyrašalisia wyłučna ŭ parazumieńni z abodwymi Uradami.

Za Urad Ukrainskaha Stud. Sajuzu ŭ Wilni:
Staršynia: *N. Sahajko.* Sekr. *Krachmaluk Wasil.*

Za Urad Biełaruskaha Stud. Sajuzu ŭ Wilni:
Staršynia: *K. Hlinski.* Sekr. *Saroka.*
Wilnia, dnia 15.III.31 h.

AD. REDAKCYI. Miž narodami Biełaruskim i Ukrainskim niama pisanych dahaworaŭ. Sajuz Biełaruska-Ukrainski zaklučyła žyćcio.

Da 1930 hodu nichto, jak z boku biełaruskaha, tak i ŭkrainskaha, nie aśmieliŭsia raźbiwać hetaha naturalnaha žyćciom zaklučanaha sajuzu.

U 1930 hodzie, padčas wybaraŭ, sprabawali razrywać Biełaruska-Ukrainski Sajuz biełaruskija polonofiły z pad firmy „Centrasajuzu," trebujučy ad Bieł. Nac. K-tu zrywu z ukraincami ŭ 24 hadziny.

Nie dapiaŭšy swajho darohaj prostaj, pačaŭ swaju rabotu „Centrasajuz" ściežkami zakulisnaści. Ale i na hetym šlachu pakulšto „Centrasajuzu" nie ŭdajecca.

Wyšej źmieščanym dakumantam urad B.S.S. aficyjalna pierakraślaje plany „Centrasajuzu" u padparadkawańni sabie „Bieł. Stud. Sajuzu."

Ci ŭrad B.S.S. wytrywaje na hetaj darozie — pakaža jaho dalejšaja dziejnaść.

Čytajcie i pašyrajcie
„Biełaruskuju Krynicu"

Biełarusy i Ŭkraicy ŭ Amerycy na światkawańni niezaležnaści Litwy.

Za apošnija 7—8 hadoŭ u Šykaho ni adno światkawańnie ŭhodkaŭ niezaležnaści Litwy nie abyjšłosia biaz ŭčaścia biełarusaŭ i ŭkraincaŭ. Tak było i sioleta.

Na światkawańnie 13-ch uhodkaŭ niezaležnaści Litwy 16 lutaha s. h. u Šykaho zyšłosia da 2000 narodu.

Na hetaj uračystaści ad biełarusaŭ pramaŭlaŭ pradstaŭnik Biełaruska-Amerykanskaha Sajuzu Jazep Waronka.

Ad ukraincaŭ pramaŭlaŭ pradstaŭnik Ukrainskich Stralcoŭ u Šykaho Ściapan Kuropaś.

Pramaŭlaŭ tak-ža i prysutny na hetaj uračystaści konsul Łatwijskaj respubliki p. Ulmanis.

Usie pramoŭcy, jak litoŭcy, taksama biełarusy, ukraincy i konsul Łatwii, haworačy ab zdabytkach litoŭskaha narodu padkraślali w a ž n a ś ć l i t o ŭ s k a-b i e ł a r u s k a-u k r a i n s k a h a s a j u z u a t a k-ž a p a t r e b u p a r a z u m i e ń n i a z ł a t y š a m i.

A. S.

Šykaho, Ilłynoj, luty 1931 h.

Św. p.

Flawijan Sirojć

Dawiedywajemsia, što 28.II. s. pamior siabra B.Ch.D. Flawijan Sirojć z m. Miednik, Wil. Trockaha paw., majučy 30 hadoŭ. Heta była čystaja, sialanskaja duša, addanaja swajmu biełaruskamu narodu. Budučy ciažka chworym, jon jašče kłapaciŭsia ab hramadzkich sprawach. Byŭ jon siabram i Biełaruskaha Insytutu Hasp. i Kultury.

Wiečny supakoj Jahonaj dušy i wiečnaja Jamu pamiać!

Z Polšččy.

Sojm u minułym tydni zaćwierdziŭ handlowy dahawor Polšččy z Niamieččynaj.

Pawodle hetaha dahaworu z Niamieččyny buduć prywozić u Polšču mnohija fabryčnyja i chimičnyja wyraby, a tak-ža i mašyny. Z Polšččy ŭ Niamieččynu možna wywozić zbožža, świniej i koniaj.

Padhatoŭka da sklikańnia prawasłaŭnaha Saboru. Dnia 11. h. m. adbyłasia narada mitrapalita Dzianisa z dyrektaram departamantu wierawyznańniaŭ i načalnikam palityčnaha addziełu Suchenkam u sprawie sklikańnia Saboru prawasłaŭnaj carkwy pad Polščaj.

Jak widać z hetych naradaŭ, dyk Sabor nia tak skora budzie sklikany, bo ŭsio jašče hetaja sprawa znachodzicca ŭ stanie arhanizacyjnych pačatkaŭ.

Z zahranicy.

Padzieja suświetnaha značeńnia. Da hetaje pary francuska-italjanski kanflikt dzialiŭ Eŭropu na dwa mienš-bolš roŭnasilnyja abozy, a imienna: Francyja, Polšča i Małaja Artanta — z adnaho boku, a Niamieččyna, Italija i S.S.R.R. — z druhoha boku.

U apošnija časy hety padzieł pieramianiŭsia, prymajučy susim druhi palityčny wyhlad Eŭropy, jaki maje wializarnaje značeńnie ŭ palitycy suświetnaj.

Dnia 28 lutaha s. h. miž Francyjaj i Italijaj zaklučany marski dahawor.

Hetaja palityčnaja kambinacyja wialikich dziaržaŭ susim kasujeć dasiulešni padzieł u Eŭropie, asłablajučy tuju staranu, dzie znachodzicca S.S.R.R.

Niamieččyna pašla parazumieńnia Italii z Francyjaj astałasia pakulšto farmalna pa staranie „bloku" z S.S.R.R. Z hetaje pryčyny palityka nowaha bloku wialikich dziaržaŭ robić zachady dziela adarwańnia Niamieččyny ad dasiulešniaha sajuzu jaje z S.S.R.R.

Schod katalikoŭ. U Paryžy adbyŭsia schod francuskich i niamieckich katalikoŭ. Hety schod adbyŭsia ŭ sali najwyšejšaha francuskaha sudu, pad kiraŭnictwam prafesara paryskaha uniwersytetu praŭnaha fakultetu Kapitana. Na schodzie byŭ prysutny pradstaŭnik Niamieččyny pasoł u Paryžy pan Heš.

Ad Niemcaŭ pramaŭlali pradstaŭniki centralnaj arhanizacyi niamieckaha parlamantu. Pramoŭcy, jak francuskija, tak i niamieckija, padkraślali, što kataliki Niamieččyny i Francyi pawinny imknucca da supolnaj mety — da pieratwareńnia Eŭropy z pola baraćby na pole pracy. Schod wyjawiŭ nadzieju, što hetakim sposabam udasca stwaryć adpawiedny stan, jaki laža ŭ asnowu miru.

Taktyka kamunistyčnaj ułady. Wiedamy niamiecki palityk Rechberh padaje na staronkach niamieckaje presy rewalacyjnyja wiestki ab taktycy kamunistyčnaj ułady ŭ S.S.R.R. Miž inšym Rechberh piša, što adnojčy ŭ hutarkach z pradstaŭnikom S.S.R.R. Radekam ab apazycyjnych nastrojach rabotnikaŭ, hety apošni zajawiŭ, što kamunisty majuć sposab, jaki wyklučaje apazycyjnaść rabotnickich mas. Sposab hety, jak ćwierdziŭ Radek, — u tym, što rabotniku nia možna dawać takich warunkaŭ žyćcia, kab jon byŭ syty i ŭ dastatkach, bo tady jon wymahaje dla siabie bolš prawoŭ i robicca rewalucyjnym. Kali-ž rabotnik wiedaje, što za mienšaje spraciŭleńnie jaho mohuć zastrelić i kali jon hałodny, a kab zapakoić hoład musić pracawać cely dzień, jon tady spakojny i nikoli nia budzie wystupać praciŭ ułady.

Dyk woś na čym dzieržycca kamunistyčnaja ŭłada!

Z kraju.

Biezraboćcie. Pawodle ŭradawaha padličeńnia na terytoryi Wilenskaha wajawodztwa ŭ minułym tydni zarejestrawana 2562 biezrabotnych.

Biezraboćcie ŭsio raście. U paraŭnańni z papiarednim tydniam lik biezrabotnych pabolšaŭ na 136 asob.

Usiačyna.

Śnieżnaja nawalnica Sioletniaja zima wielmi bahataja śnieham. Usia amal Eŭropa zasypana hrubym pakrywałam śniehu. Niamieččyna, Čechasławaččyna i Šwajcaryja susim zasypany śnieham. U Niamieččynie wypaŭ taki wialiki śnieh, što ŭ mnohich miascoch prarwana kamunikacyja. U Alpach śniehu nawaliłasia na 8 metraŭ taŭščynioj. Dalina Renu susim zasypana śnieham. Na Madziarščynie śnieh padaŭ biespraryŭna praz 6 dzion. Adnačasna z śnieżnaj nawalnicaj cisnuli wialikija marazy. Niabywałaja śnieżnaja bura adwiedała Budapešt i narabiła mnoha škody.

Lik biezrabotnych u Niamieččynie u praciahu minułaha miesiaca pamienšyŭsia na 19.000 asob. Ciapier u Niamieččynie naličywajecca 4.972.000 biezrabotnych.

„Kudy jdzieš. Polšča?" Wydatny belhijski praŭnik i piśmiennik Zil Destre ŭ adnej pawažnaj hazecie źmiaščaje swaje ŭwahi ab polskich padziejach u Bieraści, pačynajučy swaje ŭwahi sławami: „Quo vadis Pologne..." (Kudy jdzieš, Polšča?).

Zaśmiajecca wiasna!...

Zaśmiajecca wiasna, a z błakitnych niabies
Bliśnie koskami—zołatam sonca;
Ŭmih prahonić zimu, što dakučyła nam,
I zahlanie u naša wakonca.

I z dalokich krajoŭ, iz-za sinich maroŭ
Da nas śpiejuċyja ptuški prymčacca,
Z pieśniaj zwonkaj swajoj u staroncy luboj,
Ŭ koskach soniejka buduć kupacca.

Ad zary da zary nad zahonam swaim
Žaŭruk śpiewami huča zaljecca...
Woś i ŭ našych hrudzioch, pad napiewam wiasny,
Moža radasna serca zabjecca!...

Pačakajma-ž jašče: prydzie, prydzie wiasna,
Adpačyniem pa hroznych zawiejach:
Les, łuhi začwituć, zakrasujuć pali,
Z paŭdnia cioplenki wietryk pawieje...
Bo —,nia wiek-ža zima!

Siarhiej Piajun.

Da nas pišuć.

CIAŽKIJA ČASY.

Smarhoni, Ašmianskaha paw. Takich časoŭ, jakija ciapier pierażywajem, sučasnaje pakaleńnie nie pamiataje. Usiaho jošči byccam usio tanna, a kupić naš sielanin ničoha nia moža, bo dla jaho ŭsio doraha i niedastupna.

Sialanskija pradukty za biascen iduć, zarabotkaŭ nidzie nijakich, dyk i wychodzić, jak u toj pahaworcy—„choć chleba łusta, ale ŭ kišani pusta".

Z pryčyny hetaje pustaty ŭ sialanskich kišaniach dla sielanina fabryčnyja tawary wielmi darahija i prosta niedastupnyja.

Jošć u nas kasa Stefčyka, jakaja pazyčaje sialanam hrošy. Ale chto-ž tudy dastupicca za šlachtunami dy znajomymi z kiraŭnikami hetaj kasy? Sielaninu našamu ŭsiudy toje, što ad pana astaniecca.

Praŭda, stohnuć ciapier i pany, łaskawa zahladajučy ŭ roznyja kasy, ale mužyku dyk i wočy na łob lezuć.

A hetamu, kažuć, winawat kryzys. Ale kali jon i končycca? Na moj pahlad, dyk i nam biełarusam treba zmahacca z kryzysam, ale pabiełarusku. N.

CIEMRA— WORAH CHAŁAWIEKA.

Troščycy, Staŭpeckaha paw. Niama bolšaha woraha dla čaławieka, jak ciemra. Ciemra rodzić usie biedy. Ciemra pieraškadžaje i ŭ baračbie sa złom. Słowam, ciemra matka ŭsich biedaŭ.

Jak wiedama. zimoj sialanie majuć šmat wolnaha času. Hety wolny čas treba było-b addać dla niejkaje karyści dla siabie. Ale dzie tam! Ciemra biare wierch i pieraškadžaje.

Našy wiaskoŭcy zamiest zaniacca čymś karyśniejšym: hazetaj ci knižkaj — źbiarucca ŭ adnu chatu i dawaj kartami zahaniać adzin druhomu „waza", abo razyhrywać „padkidanaha durnia".

Pryšłosia mnie być u adnoj dawoli mocna ciomnaj wioscy našaje Staŭpeččyny. Pytaju ŭ moładzi, čym jana zajmajecaa ŭ wolny čas. Adkazwajuć, što ihrajuć u „kazła". Pytajusia, a jakija da was prychodziać hazety? Dy nijakija,—adkazwajuć i pajaśniajuć, što čytać hazety ŭważajuć za soram, bo starejšyja śmiajucca z tych, jakija čytajuć hazety.

Braty, stydna biezkarysna ślopać u karty i nia čytać hazety! Wykińcie z swaich hałoŭ takoje paniaćcie! Wypiswajcie swaje biełaruskija hazety, čytajcie ich, a jany was buduć wučyć, što treba rabić, kab było lepš žyć. Swaje biełaruskija hazety nawučać was i dobraj i karysnaj raryŭki. Hazetu čytać nia stydna, a stydna tamu, chto hazet nia čytaje. Dyk wypiswajcie hazety i praświačajciesia, bo praświeta jošć pryjacielem čaławieka, a ciemra woraham.

A. Ł.

„HRAMADA", JAJE PAWADYRY I BIEŁARUSKAJA SPRAWA.

Nawahradčyna 17 sakawika 1931 h. Słušna nazywaje karespandent „Biel. Krynicy ŭ numary 10 u karespandencyi: „Ad krasnaha znamieni da biełaha „arła" b. hramadaŭcaŭ „hramadaŭskimi skakunami".

Ciapier stała jasna ŭsim, pašla razhromu i akančalnaha razwału „Hramady", što hramadaŭski „gigant" na hlinianych nahach byŭ blufam uzdutym hramadaŭskimi majstrami. Wyjawiłasia tak-ža susim jasna, što majstry hramadaŭskaha „giganta", tworcy jaho siarod biełarusaŭ, nia mieli nijakaje, choćby i mylnaje biełaruskaje idei. Twarcy hramadaŭskaha „wialikana"— abo byli ŭ toj čas palityčnymi dziaćmi, abo świedamymi worahami biełaruskaje sprawy.

Apošniaja razhryŭka „inžynieraŭ i technikaŭ", jakija ŭ swoj čas tak zajadła budawali hlinianaha hramadaŭskaha „giganta," pakazwaje na adno i druhoje.

Dzieła taho, što i ja sam byŭ uwiedzieny ŭ błud hramadaŭskimi kličami i napušanaściaj kališniaj hramadaŭskaj presy, jak b. hramadawiec nie chaču asudžać pawadyroŭ i kiraŭnikoŭ b. „Hramady" ŭ warožaści ich da sprawy biełaruskaj. Uważaju ich tolki za biezhramatnych palitykaŭ a ichnuju pracu ŭ „Hramadzie" za dziciačuju zabaŭku ŭ palityku, jakaja narabiła niamała škody dla biełarusaŭ, pakinuŭšy pa sabie tolki abłomki maralnych razwalinaŭ.

„Hramada", jakaja nia mieła ŭ sabie aničahusieńki biełaruskaha, apracz biełaruskaje mowy, jakoju karystalisia twarcy hramadaŭskaha „wialikana", nie zmahła pa sabie pakinuć ničoha sapraŭdy biełaruskaha. Praŭda, šled „Hramady" na biełaruskaj wioscy astaŭsia, a imienna: biazpryncypowaść, upadak maralny i biazhłuzdy klasawy padzieł biełarusaŭ, jakija ŭ sapraŭdnaści rožniacca tolki fachowaściaj, a nia majemaściaj.

Słowam, „Hramada" padhatawała tolki hrunt dla kamunistyčnaj demahohii i to nia susim adpawiedny. Dla biełaruskaje-ž sprawy pryčyniła adno tolki škodu.

Z hetaha wynikaje, što ŭ „Hramadzie" najbolš celowa prawodzili swaju dumku dyk heta kamunisty, a biełarusy tolki wučylisia palitykawać i zabaŭlalisia jak dzieci ŭ palityku, lepiačy z hliny hramadaŭskaha „wialikana."

Z usiaho hetaha možna było-b śmiajacca, kab nia treba było płakać. Ale woś biada, što za niazdarnaść hramadaŭskich palitykaŭ ci za ich palityčnyja dziciačyja zabaŭki musić ciarpieć biełaruski narod. Mnohija biełaruskija siemji i ciapier jašče abmywajucca ślaźmi pa swaich blizkich siamiejnamu sercu asobach, jakija pali achwiaraj hetaj biazhłuzdnaj palityki „Hramady."

Samyja-ž pawadyry i kiraŭniki b. „Hramady," kali ich pastrašyli dziahaj, parazchwatali hramadaŭskija cacki i apynulisia z imi adny na dwaryščy Maskwy, a druhija na panadworačku Waršawy. A narod? Narod astaŭsia na swaim miescy i musić ciapier zalečywać tyja rany, jakija spryčyniła jamu biezpryncypowaja „Hramada."

B. Hramadawiec.

KRYCHU AB NAŠAJ MOŁADZI.

Baradzieničy, Brasłaŭskaha pawietu, Moža chtokoleč dumaje, što i na świecie nas niama, ale niapraŭda, my jašče žywiom. Woś-ža chaču paru słoŭ napisać ab našaj moładzi. Jana ciapier padzialiŭšysia na dźwie hrupy. Da pieršaje hrupy naležyć świadomaja moładź, jakaja ŭmieje kachać swajo rodnaje biełaruskaje, a da druhoj hrupy adychodziać nieświadomyja, aćmučanyja, blizkija družbaki pjanstwa, u nas ich nazywajuć „raźnikami." Na zapusty sioleta moładź zładziła wiaskowuju wiečarynu. Praŭda, na hetu wiečarynu sabralisia ŭsie, ale nie nadoŭha, bo „raźniki" stali narušać supakoj. Moładź świedamiejšaja nie pajšła im nasuproć, a tolki pakinuła ich adnych i sama pierajšła ŭ druhoje pamieškańnie, dzie razam chłopcy i dziaŭčaty piajali zapusnyja biełaruskija pieśni—„siwy konik" „ciomna nočka" i inš., zabaŭlajučysia ŭ hulni. U nas pieśni wielmi cenić moładź. Hetuju luboŭ da rodnaj pieśni ŭzbudziŭ u nas ks. Sutowič. A henyja „raźniki" astalisia adny, až zubami skryhatali, što niama z kim padracca, dyk pošla dawaj sa złošci bić nažami ŭ ścianu, kalečačy sabie ruki. Sapraŭdy, aź žud biare ad źwierstwa, jakoje panuje siarod našaj moładzi. Darahija braty, para ŭžo pakinuć hetyja dzikija prywyčki!

Darahija braty, abrazumiejciesia i waźmiesiesia da pracy praświetnaj. Ładźcie teatralnyja pradstaŭleńni i pracujcie na rodnaj niwie. Zamiest addawać hroš na pjanstwa — lepš addajcie na literaturu, katoraja pramywaje wočy ad ciemry.

Česć i sława tej hrupie moładzi, jakaja ŭžo ŭmieje šanawać rodnaje słowa i rodnuju kulturu!

Kutarha.

JAK PADPILI, TADY „ASYMILAWALISIA."

Pierabrodzie, Brasłaŭskaha paw. U minułym miesiacy, jašče prad zapustami, miajscowyja čynoŭniki ładzili pradstaŭleńnie. Prad hetym razyšoŭsia słuch, što pradstaŭleńnie panskaje budzie biazpłatnaje kožnamu. Achwotnikaŭ biazpłatna pahladzieć na pradstaŭleńnie znajšłosia mnoha. Ale, jak pryjšli hladzieć, tady patrebawali i płaty. Mała znašłosia takich, što mahli zapłacić, kab pahladzieć na pradstaŭleńnie, ale jak pačalisia tancy, dyk moładź nia wytrywała i chto kolki mohučy zapłacili za ŭwachod i dawaj skakać. Wiedamaja reč, što ŭ natoŭpie na tancach źmienka čynoŭnikaŭ i wučycialoŭ apynułasia ŭ niaznačnaj mienšaści i pawiejała ŭ natoŭpie ducham biełaruskim. Niezdawolenyja čynoŭnički i wučyciali špiarša krucili nasami, a nawat i padśmiejawali z biełaruskich „mužyckich" skokaŭ i pieśniaŭ, ale paśla, kali krychu niedzie schawaŭšysia „zrabili pa słužbowym," asymilawalisia. Špiarša kinulisia da rasiejščyny, miašali jaje z polščynaj, a paśla rezali čyściusieńka pabiełarusku, jak repu hryźli. Dy niatolki hawaryli, ale piajali i ławonichu skakali, a skačačy chwalili, što nadta pryhožy taniec i dobra skakać.

I. Ž.

TREBA DOBRYCH PASTYRAŬ.

Podansk, Brasłaŭskaha paw. Našy ludzi relihijnyja i biaz cerkwy ŭ žyćci abchodzicca nia mohuć. Biada adna, što ŭ našych cerkwach swiaščeńniki čužyja. Jany pierawažna rasiejcy. Wiedama, čaławiek čužy nia ŭsie biedy adčuwaje taho narodu, z jakoha nie pachodzić sam. Dy tut i ničoha dziŭnaha—heta jość susim naturalnaje źjawišča. Zaŭsiody swajak skarej pamoža ŭ biadzie, jak čužy. Swajak zaŭsiody čujecca niejak u abawiazku ŭ swaich adnosinach da swajaka, kab pamahać u biadzie. Hetak sama i ŭ narodzie. Biełarus zaŭsiody čujecca ŭ pieršuju čarhu pamahać biełarusu, rasiejac rasiejcu, palak palaku i h. d. Dyk i ničoha dziŭnaha, što „našy" świaščeńniki, jak čužyja nam pa narodnaści, nie adčuwajuć usiaje našaje biady. Woś prykład. Niadaŭna byŭ torh u našym prychodzie adnaho prychadžanina z duchoŭnym pastyram za šlub. Duchoŭny pastyr patrebawaŭ za wianiec stolki, kolki prychadžanin nia moh dać, i pača ŭsia torh. Adzin trebuje stolki, a druhi daje mienš. Nia mohučy dajšci da ładu, pačali prywodzić „adwakataŭ" i što z hetaha? — kałatnia i tolki. Kab hetaha nia było, nam treba swaich dobrych pastyraŭ biełarusaŭ. Padanski.

TREBA DUMAĆ SAMYM AB SABIE.

Kimiany, Wil.-Trockaha paw. Stohnie nas wiaskowiec pad ciažaram žyćcia zaŭsiody. Kab pamahčy swajmu horu i ablahčyć žyćcie, sam adnak nia dumaje. Spadziajecca jon zaŭsiody, što niechta jamu papravić los.

Braty, hetakaja dumka susim fałšywaja. Nichto nikomu ščaścia nia daŭ. Ab lepšaj doli dla siabie musić dbać sam narod. Dyk woś i nam treba tak dumać.

Dzieła hetaha treba nam uświedamicca, što my biełarusy i tady supolna z usim biełaruskim narodam dbać ab lepšaj doli dla swajho narodu.

Tolki hetakaj darohaj zmožam paprawić swoj los. Inšaje darohi niama.

Pakryŭdžany sielanin.

Ab haspadarcy.

Našto arom, baranujem.

II.

Na abrablańnie hleby składajucca: wałačeńnie, baranavańnie (zvyčajnaj baranoj abo spranžynoŭkaj), vałavańnie i vorka (arańnie). Kožnaja z hetych čynnaściaŭ, vykonyvanaja asobnaj snaściaj, maje na mecie niešta inšaje; zachoŭvaje adnak z saboj takuju łučnaść, što ŭsio razam tolki ŭziataje davodzić hlebu da stanu špiełaści (Bodengare), a adnu čynnaść druhoj zamianić nie pazvalaje. Asabliva-ž mylicca toj, chto biez patreby pieravoryvaje (hłyboka) svaju hlebu pad adnu i tuju-ž raščinu bolš, čym adzin raz. Kali hleba adnak pašla hetaha nia budzie jšče daviedziena da stanu śpiełaści, — a inakš i być nia moža — dyk na dalšaje abrablańnie jaje treba užyć užo nia płuha, a inšaj snaści.

Heta majučy naŭviecie, razhledźmo pa čarzie asnaŭnyja čynnaści z haspadarskaj snaściaj na hlebie tak, jak jany spatykajucca ad rannaj viasny da poznaj vosieni.

Viasna. Haspadar musić iści čym chutčej u pole, ale nia moža tudy vyjšci pierš, čymsia pole absochnie. Z druhoha boku adnak nielha dapuścić i da taho, kab z hleby vyparyŭsia ŭvieś cenny zapas zimovaj vohkaści (vilhaci); treba prasušyć tolki vierchni płast hleby. Dasiahajecca hetaha zraŭnańniem paślazimovych hrabianioŭ hleby pry pomačy adumysłovaj, vielmi prostaj haspadarskaj snaści, zvanaj vałačyłam. Vychodzicca ž im u pole, jak tolki abčachnie ralla. Zavałočyvańniem vytvarajecca vielmi cienki słoj ŭzvarušanaj ralli, jakaja byccam „zacienivaje" (kładzieć cień) reštu vohkaści ŭ hlebie, nie pazvalajučy jej vyparycca: vałačeńniem razryvajucca vierchnija časci vytvaryŭšychsia za zimu ŭ źłažaj ralli h. zv. kapilaraŭ i vada nia moža vyparyvacca. Zatoje praz zvarušany vałačeńniem vierchni płast hleby znachodzić dostup u jejnuju siaredzinu pavietra, viecier, jakija samuju hlebu chutčej prasušyvajuć. A hetaha i treba. Vałačeńnie viasnoj raŭnuje taksama hlebu, što jość kaniečnym pry siaŭbie śpiełkaj, a taksama pabudžaje da prarastańnia ziella, jakoje chutka i lohka pašla źniščycca baranoj. Vałačyła jošć pieršaj haspadarčaj snaściaj na viasnu.

Baranavańnie jošć dalšym ciaham pracy na ralli, a navat i na sienažaci. Zadačaj barany jošć pieradusim parażbivać bolšyja kamy (hrudki)

081530

i cełyja śkiby ralli i dakončyć toje, što pačało vałačyła: „zacienivańnie“ i zraŭnańnie ralli, vybaronyvańnie prarosšaha ziella (i pyrniku); zabaronyvańnie štučnych hnajoŭ i siaŭby pry ručnym razsiejvańni, razbaronyvańnie sienažaciaŭ. Zaležna ad jakaści (viazkaści) hleby i mety, dziela jakoj baranavańnie pravodzicca, užyvajecca roznych baronaŭ: lohkich, ciažkich, a pieradusim h. zv. spranžynovych i specyjalna sienažatnych. Zaciemić tut treba, što paniaćcie „lohkaści“ i „ciažkaści“ barany zaležyć nia hetulki ad ichnaj sapraŭdnaj vahi, kolki ad zdolnaści pranikać uhłyb hleby: barony z hustymi zubami pranikajuć płytka i nazyvajucca lohkimi baronami; naadvarot, barony z zubami redkimi pranikajuć u hlebu značna błybiej i nazyvajucca baronami ciažkimi. Treba ab hetym pamiatać.

Zadačaj vorki (arańnia) jość pieradusim pieravaročyvańnie hleby i zavoryvańnie ŭ jaje hnoju. Kryšeńnie baraźnianaj śkiby nie zaŭsiody zarachoŭvajecca da hałoŭnych zadačaŭ vorki; na heta jość barana, jość wał: ich treba ŭmieła užyvać, a nie paroć biazmysna płuham piasok ci i inšuju hlebu niekalki razoŭ. U hetym toicca vialiki i časty hrech našaha ziemlaroba.

Ad zvyčajnaj, narmalna-hłybokaj vorki treba adroźnivać płytkaje (na dałoń) zavoryvańnie aržyšča (padłuščańnie) zaraz-ža paśla siarpa: tut zavoryvańnie maje za zadaču zvyčajnaje zacienivańnie, jak heta było pry vałačeńni, abo baranavańni hleby zaaranaj. Prociŭlehłaja hetamu, **hłybokaja** vorka (uvosień) maje za zadaču pahłyblańnie hleby, a tymsamym i pabolšańnie ŭradžajnaści.

Praviłam być musić, kab usia vorka była vykanana na zimu i ničoha nie astavałasia na viasnu: viesnavaja vorka adłuščaje hlebu ad spodu (pieraryvaje kapilary) i pokul jana ssiadzicca, pasievy cierpiać ad suchaści, a časta i hinuć.

Niečym pasiarednym pamiž baranoj i sachoj (płuham) jość kultyvatar — snašć vielmi patrebnaja na ciažkich (hlinistych i hlaistych) hruntoch. Užyvajecca jaje pieravažna jak barany.

Na lohkich (supiaskovych) hlebach patrabujučych nie razdrablańnia, a ściskańnia, nieacenienaj haspadarčaj snaściu jość hładki vał. Hety-ž vał jość dobrym i na hruntoch krychu navat ciažejšych, kali treba byvaje, asabliva viasnoj, uzaranuju rallu chutka absadzić. Inšyja formy vałaŭ (h. zv. „kalčatki“) vielmi pryhodny i dla raźbivańnia hrudaŭ ciažkich hlebaŭ, a asabliva dla kryšeńnia tvoračajsia na pasievach „skarynki.“

inž. A. K.

Naša pošta.

Ślo z n a w o k a m u. Za prysłanaje dziakujem. Karespandencyi wykarystali, wierš pry nahodzie nadrukujem.

B. S. Karespandencyi atrymali, dziakujem, wykarystajem u nastupnych numaroch.

Ž a b i o n k u. Za karespandencyi dziakujem, karystajem, hazetu pasyłać budziem. Pišycie, drukawać budziem. Jak pryšlicio padpisnuju płatu, wyšlem sa dźwie knižki.

W i l k o n š č y k u. Za wieršy dziakujem, pa mahčymąści budziem staracca nadrukawać.

D u r e j k u. Dziakujem, karystajem. Z pieramienaj adrasu trudna ŭładzić, bo ŭžo wysłany karty prenumeraty.

K u t a r h u. Z achwotaj źmiaščajem, pišycie bolš.

W i ł k o j c i u. Hazetu pasyłać stała budziem ad 1. IV. bo ŭžo na hety miesiac wysłany karty prenumeraty. Jak pryšlicio padpisku, tady moža wyšlem knižku.

Ł o m a n o s u. Dziakujum, karystajem u hetym numary. „Pieršyja Łastaŭki“ wypiswajcie z kniharni „Pahonia“ — Wilnia Ludwisarskaja 1. Pašlicie ŭ kniharniu 50 hr., a kniharnia wyšle Wam knižku.

C h m i e l u. Hazety Wam nia spyniajem. Atrymaŭšy hrošy, premiju wyšlem pawodle apošniaj našaj abwiestki.

R o ŭ b u c i u. Zhodna z Wašaj prośbaj karespandencyju Wašu wykarystajem u nastupnym numary. Pišycie bolš ab žyćci ŭ wašaj staroncy.

T a r a s e w i č u. Hazetu pasyłajem. Kania pakažycie weterynaru (kanawału), jon Wam najlepš paradzić.

Ł a w y š u. Jak pryšlicio hrošy, tady wyšlem knižki. Hazetu pasyłajem.

Č a p l i n s k a m u. Prośbu spoŭnili, hazetu pasyłajem, pišycie da nas i pracujcie dalej.

Š p a k u. Prośbu spoŭnili, hazetu pasyłajem. Z asabistaj sprawaj paradźciesia ŭ doktara.

W. H. Rukapis atrymali, razhledzim, kali padojdzie — budziem drukawać. „Прав. Беларусь“ nia wychodzić. Pišycie da nas ab žyćci wašaj staronki.

P u p i n u. Dziakujam, skarystajem. Da „Rodnaj Mowy“ źwiarnieciesia sami, moža i wyšluć.

N i a w i e r u. Atrymali, dziakujem. Ale nadta-ž doŭhaja, prydziecca dziela ekanomii miesca šmat skaracić. Pišycie koratka i jasna, jak heta Wy možacie. Pazdraŭlajem z imianinami.

Instrukcyja Biełaruskaha Instytutu Haspadarki i Kultury.

VIII. Jak wieści sabrańni i pisać pratakoły?

Atrymaŭšy dazwoł ad Starasty na ahulnaje sabrańnie, urad hurtka pryhataŭlaje materjał, ab jakim maje być hutarka na sabrańni (padličwaje prychod i raschod, źbiraje ŭsie fakty z swajej dziejnaści i h. d.)

Kali ŭžo siabry zyšlisia i nadyšła aznačanaja ŭ pawiedamleńni hadzina, staršynia adkrywaje sabrańnie, naprykład takimi słowami:

Adkrywaju ahulnaje sabrańnie hurtka, paradak našaha sabrańnia budzie taki: (adčytwaje punkty paradku dnia,jaki byŭ padadzieny ŭ pawiedamleńni da Starastwa).

Potym pierachodzić da pieršaha punktu, daje sprawazdaču z hetaha punktu, kab zaznajomić sabraŭšychsia, u čym sprawa, potym daje hołas paparadku tym, chto choča ŭ hetaj sprawie hawaryć, a ŭ kancy, kali sprawa spornaja, prawodzić hałasawańnie. Sekretar zapiswaje pastanowu.

Potym pierachodzić da druhoha punktu sabrańnia i hetak sama jaho abhawarwajuć, potym da treciaha i hetak dalej až da kanca. U „biahučych sprawach“ abhawarywajucca ŭsie sprawy, jakija nia byli pastaŭleny wyrazna na paradak dnia, a jakija ŭspłyli ŭ časie sprečak i hutarak. U „biahučych sprawach“ dobra abhawaryć mahčymaści pracy i razam paradzicca, što rabić u hurtku i nadalej?

Kali ŭžo ŭsio abhaworana, staršynia začyniaje sabrańnie, kažučy: „prašu ličyć sabrańnie začynienym“ i ad hetaha času končycca aficyjalnaja časć sabrańnia. Prywatnyja hutarki i narady mohuć adbywacca, jak pierad, tak i paśla aficyjalnaha pasiedžańnia.

Z aficyjalnaha pasiedžańnia zaŭsiody pišacca pratakoł.

Pratakoł — heta jość apisańnie ŭsiaho taho, što hawaryłasia i što pastanaŭlałasia na sabrańni. Treba dziaržacca taho prawiła, što pratakoł pawinien być najkaraciejšy, padajučy *ŭsie pastanowy* sabrańnia (kaho wybrali, što pastanawili, kamu što daručyli i h. d.). Jość roznyja sposaby pisać pratakoły. Padajom tut formu pisańnia pratakołaŭ najpraściejšuju, dastupnuju dla kožnaha mieniej-bolej hramadzkaha čaławieka.

Pratakoł

Ahulnaha sabrańnia . . . . . . hurtka, adbytaha dnia . . . 193 . . h. u . . . . . .

Paradak dnia:

1. Sprawazdača ŭradu hurtka z swajej dziejnaści.
2. Wybary nowaha ŭradu,
3. Załažeńnie biblijateki-čytalni,
4. Biahučyja sprawy.

Ahulnaje sabrannie Hurtka pastanawiła:

1. pryniać da wiedama sprawazdaču Uradu, wyrazić jamu padziaku za jaho pracu i pierasłać hetu sprawazdaču ŭ Centralu.

2. U nowy urad wybrany takija siabry: Andrej Ziaziula (atrymaŭ 15 hałasoŭ), Šciapan Mazol (hałasoŭ 14) i Maciej Ryžyk (hałasoŭ 12). Kandydatami ŭ urad adnahałosna wybrany takija i takija . . . .

3. Pastanawili załažyć biblijateku-čytalniu, jakaja budzie mieścicca ŭ wioscy . . . . . u domie Andreja Ziaziuli. Na zahadčyka biblijateki-čytalni wybrany Maciej Ryžyk. Jamu daručana prawieści ŭsie farmalnaści z zakładzinami biblijateki-čytalni.

4. U biahučych sprawach była abhaworana sprawa wypiski i pašyreńnia biełaruskich hazet. Hetu sprawu daručyli tamu i tamu. Taksama pastanawili pamahčy załažyć hurtok Instytutu u susiedniaj wołaści, hetu sprawu daručyli tamu i tamu.

I hetak dalej, až pakul nie zapišucca ŭsie pastanowy sabrańnia. Na sabrańni pišycca čarnawik pratakołu, ą paśla sekretar upiswaje jaho ŭ sšytok užo načysta. Pratakoł padpiswaje staršynia i sekretar sabrańnia. Ab usich ważniejšych pastanowach treba dać znać u Centralu zaraz-ža abo pry hadowaj sprawazdačy (u lutym miesiacy).

Na druhim schodzie možna kožny raz adčytać pratakoł z papiaredniaha sabrańnia i tahdy siabry hladziać, ci ŭsio spoŭniena, što było pastanoŭlena.

Na kožnym ahulnym sabrańni treba kanieśnie abhawaryć mahčymaści pracy — što rabić? Kali ŭžo załažyli bibl.-čytalniu, to pašyrajcie biełaruskaje drukawanaje słowa, kali pašyryli bieł. knižki i hazety, ładźcie pradstaŭleńni, wiečaryny, lekcyi i h. h. Rabiecie toje, što dla Was jość mahčymym i karysnym dla narodu. Hetak Wy spoŭnicie swoj abawiazak pierad T-wam i pierad narodam.

IX. Wywieska hurtka.

Kožny hurtok moža na swajej kwatery pawiesić wyviesku, jakaja budzie świedčyć ab miescy prabywańna ŭradu i kancelaryi hurtka. Wywieska moža być takoj formy i źmiestu:

Koło Białoruskiego Inst. Gospadarki i Kult. i Bibljoteka-czytelnia.	Hurtok Biełaruskaha Instyt. Haspadarki i Kultury i Biblijateka-Čytalnia.

Kali pry hurtku niama biblijateki-čytalni, to hetyja apošnija słowy možna prapuścić.

Wywieska pawinna być u polskaj i biełaruskaj mowie. Pabiełarusku na wywiescy možna pisać łacinkaj ci hraždankaj, jak choćučy. Hraždankaj budzie tak: Гуртоҝ Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры і Біблятэка-Чытальня.

Pažadana, kab usie wywieski B. I. H. i K. mieli adnu formu: na biełym hruncie słowy napisanyja čyrwonymi litarami. Samuju wywiesku možna zrabić z blachi, doščak abo z jakoha inšaha materjału.

Kali hmina zachoča abłažyć wywiesku padatkam (a moža heta zrabić, ale nia bolej jak 10 *zł.* u hod), hurtok moža źwiarnucca da hminnaj Rady z prośbaj, kab zwolniła ad hetaha padatku, matywujučy tym, što heta nie handlowaje pradpryjemstwa, a kulturna-praświetnaja ŭstanowa. Hminnaja rada ŭ hetym wypadku pawinna roŭna adniaścisia, jak da polskich „kołaŭ“, tak i da biełaruskich hurtkoŭ.

Hetaksama treba pastupać i tahdy, kali hmina zachoča brać padatak z biełaruskich spektaklaŭ i wiečaryn i štemplawać bilety.

UWAHA. Wa ŭsich sprawach, nie praduhledžanych hetaj instrukcyjaj, abo kali-b dziejałasia jakaja niesprawiadliwaść z boku administrac. ci samaŭradawych ŭładaŭ, treba źwiarnucca da Centrali Instytutu: Wilnia, Ludwisarskaja 1.

Pišučy ŭ Centralu abo ad siabie padajučy skarhu na administracyjnyja ci samaŭradawyja ŭłady, *treba zaŭsiody padawać fakty, jakija možna ścwierdzić pry pomačy świedkaŭ abo dakumantaŭ.* Treba pieradusim padać: *chto* dapuściŭsia jakoj niesprawiadliwaści, *dzie* i *kali*, a potym apisać usio, jak było. Świedamyja hramadzianie pawinny stojka dachadzić swaich prawoŭ i baranicca ad usialakaj niesprawiadliwaści.

Z o r k u. Dziakujem, budziem karystać, pišycie bolš i druhich zaachwočwaicie.

H r o š y a t r y m a l i: Ad A. Kurec i W. Iwančyka pa 4 zł., M. Pasiuty, W. Walentynowiča, J. Korčyka pa 2 zł., K. Judyckaha. M. Piatroŭskaha, J. Łohača pa 1 zł, P. Władyki 60 hr. Dziakujem, hazetu pasyłajem, naležnuju premiju wysłali, P. Biehanskamu — 1. 50 atrymali, pačakaŭšy spoŭnim prośbu.

B i e ł a r u s k a - A m e r y k a n s k a m u N a c y j a n a l n a m u S a j u z u. Atrymali, budziem pisać, atrymali tak-ža i 1 dolara prośbu spoŭnim.

Wypiswajcie kataloh biełaruskich knih, a z jaho abaznačanyja čyrwonym atramantam pa

tannaj canie knižki!

Biełaruskaja Kniharnia „P a h o n i a“: Wilnia, Ludwisarskaja wul. Nr. 1.

Redaktar Jan Paźniak. Biel. Druk. im. Fr. Skaryny. Wilnia, Zawalnaja № 6—10. Wydawiec Janka Šutowič